

Kari Palonen. 2003. *Quentin Skinner: History, Politics, Rhetoric*. Cambridge: Polity Press

Cambridgen yliopiston historian Regius-professorin Quentin Skinnerin nimi on ollut viime vuosina vahvasti esillä suomalaisessakin historian, filosofian ja politiikan tutkimuksessa. Valtio-opissa ansio tästä kuuluu suurelta osin professori Kari Paloselle, joka on aktiivisesti tehnyt skinneriläistä tutkimusohjelmaa tunnetuksi ainakin viimeisten kymmenen vuoden ajan ja solminut yhteyksiä poliittisen ajattelun historian kansainvälisiin auktoriteetteihin.

Skinner on saanut hiljattain suurta huomiota myös koti- maassaan Englannissa. Hänen koottua artikkelituotantoon lähes 40 vuoden ajalta esittelevä kolmiosainen *Visions of Politics* ilmestyi viime vuonna ja hänen ehkä tunnetuimman historiallisen tutkimuksensa *The Foundations of Modern Political Thought*'in 25-vuotissyntymäpäivää juhliittiin Cambridgessä näyttävässä kolmipäiväisessä seminaarissa tämän vuoden huhtikuussa. Palosen tekemän työn arvostusta kuvaa, että hänet oli valittu juhlaseminaarin metodologiaistunnon pääpuhujaksi.

Englanninkielinen akateeminen maailma päästää merkkiajattelijaehdokkaansa harvoin vähällä. Skinnerinkin juhlinnan yhteyteen sijoittui esimerkiksi *Times Literary Supplement*'issa 14.3.2003 julkaistu laaja David Woottonin artikkeli, jossa Wootton kritisoi *Visions of Politics*'ssa julkaisuihin artikkeleihin jälkikäteen tehtyjä muutoksia ja arveli, että skinneriläinen tutkimusohjelma saattaisi olla itse muodostumassa yhdeksi sellaiseksi ortodoksiaksi, joiden murskaamisella juhlinnan kohde loi maineensa 1960-luvun loppuvuosina.

Tällaisessa keskustelutilanteessa on Palosen monografialle Skinneristä selvä tilaus. Polity Pressin *Key Contemporary Thinkers* -sarjassa julkaistun kirjan takakansiesitteen mukaan kyseessä on ensimmäinen kattavasti laadittu esitys aikamme merkittävimpiin kuuluvasta aatehistorioitsijasta ja politiikan teoreetikosta. Kuten alempaa toivottavasti ilmenee, Palosen teos kykenee myös itsessään erinomaisesti herättämään ja aktivoimaan politiikan teoriaa ja sen tutkimusmenetelmiä koskevaa keskustelua.

Seuraavassa esittelen lyhyesti teoksen sisältöä ja esitän joitain huomioita sen lähestymistavasta sekä tulkinnoista, jotka koskevat Skinneriä poliittisen ajattelun historioitsijana ja aikalaisilleen merkittävänä politiikan teoreetikkona. Palonen aloittaa teoksensa rohkeahkolla kokonaisarviolla, jonka mukaan Skinnerin tapa nähdä teorian ja toiminnan suhde on merkinnyt 'vallankumousta' – tai vähintäänkin uuden suunnan määrittelyä – poliittisen ajattelun tutkimuksessa (s. 2–4).

Johdantoluvun jälkeen Palonen esittelee Skinnerin tuotantoa väljän kronologisesti. Ensimmäiset pääluvut esittelevät niitä metodologisia ideoita, joiden avulla Skinner 1960-luvun puolivälistä alkaen hyökkäsi aikansa aatehistoriallista tutkimusta vastaan. Tämän jälkeen Palonen esittelee laajasti *The Foundations of Modern Political Thought* -teosta, jossa Skinner joutui historiantutkijana vastaamaan niihin odotuksiin, joita hän oli herättänyt kritisoimalla muiden tutkijoiden menetelmiä. Kirjan loppuosa käsittelee Skinnerin

tuotannon viimeaikaisia teemoja korostaen vapauden käsitteen historiallisia analyyseja, retorikan tutkimusta ja Skinnerin panosta ajankohtaiseen poliittiseen keskusteluun. Palonen myös pitää jatkuvasti esillä eräitä oman tuotantonsa pysyviä teemoja. Näistä erityistä huomiota saavat ainakin politiikan ja poliittisuuden käsitteet ja niiden tulkinnat Skinnerin tuotannossa sekä Weber, Sartre, Koselleck ja eräät muut ajattelijat Skinnerin aktuaalisina tai potentiaalisina keskustelukumppaneina.

Palosen tutkimus nojaa Skinnerin tuotannon kattavaan ja kokonaisvaltaiseen analyysiin. Lähestymistapa on siinä mielessä internalistinen, että Palonen painottaa enemmän Skinnerin tekstejä kuin niiden kontekstia. Palonen ei esimerkiksi lue Skinnerin tutkimia ajattelijoida (kuten Machiavellia tai Hobbesia) alkulähteistä vaan ainoastaan Skinnerin lainausten kautta (poikkeuksena kuitenkin esim. Weber, Wittgenstein ja Sartre, joihin viitataan alkukielellä kielipoliittisista syistä ja siksi, että käännökset ovat ”yleensä surkeita”, s. 10).

Palonen ilmoittaa, että tarkoituksena ei etenkään ole tehdä reseptitutkimusta tai yleistä aatehistoriaa (s. 6–7). Näin hän toivoo voivansa valaista Skinnerin tuotannon ’sisäistä historiaa’ (internal history) ja nostaa esiin myös sellaisia teemoja, jotka Skinnerin tuotannossa esiintyvät pelkästään viitteenomaisesti. ”My point is to accentuate the work of Skinner by referring to that which he has, intentionally or not, left out of his own discussion”, hän toteaa (s. 7). Tämän ’paremmin ymmärtämisen’ näkökulmansa vakuudeksi Palonen tarjoaa paitsi Skinnerin tuotannon kokonaisanalyysin myös lukuisat yksityiskeskustelut Skinnerin kanssa sekä hänestä tehdyt haastattelut. Hän myös korostaa, että tutkimusote on korostetun persoonallinen ja ’perspektivistinen’, että se avoimesti korostaa joitain näkökulmia Skinnerin tuotantoon suhteessa joihinkin muihin näkökulmiin.

Tälle profiloinnille kenties ominaisinta on Palosen tapa lukea Skinneriä ’teoriapolitiikkona’, joka siirroillaan raivaa uutta tilaa politiikan tutkimuksen kentille. Kyseessä on eräänlainen kaksoismäärittely: Skinner on teoriapolitiikko, mutta myös hänen tutkimuskohteensa on ’teoriapolitiikka’ – siis se, millaista on ja miten ilmenee menneen ajattelun tai teoretisoinnin poliittisuus. Ajatuksen juuret ovat erityisesti Peter Laslettin Locke-tulkinnassa (1960), jonka mukaan *Two Treatises of Government* -teoksen kirjoittaja olisi enemmän ymmärrettävänä 1600-luvun lopun poliittisessa ympäristössä vaikuttaneena päämäärätietoisena toimijana (paloslaisittain siis ’teoriapolitiikkona’) kuin ikuisiin tuuksiin pyrkineenä filosofina (s. 14–16).

Kaksoismäärittelyn luonnetta kuvaa edelleen se, että kun Skinner käyttää tutkimistaan historiallisista toimijoista nimitystä ’innovatiivinen ideologi’, niin Palonen soveltaa Skinneriin itseensä samaa määrettä (s. 9). Palosen mukaan Skinner on toisin sanoen toiminut ajattelun historian tutkimuksessa kuin taitava poliitiikko, joka osaa muuttaa asioiden suuntaa omaperäisillä linjauksillaan ja arvottamalla uudelleen olemassa olevia asiainiloja.

Palonen tarkastelee Skinnerin tuotantoa kauttaaltaan asiantuntevasti. Hänen asettamansa tutkimustehtävä on tärkeä ja se on suoritettu kattavasti. Eräs kirjan suurimmista

ansioista on Palosen oivaltava tapa esitellä Skinnerin menetelmällisiä ratkaisuja. Poliittisen puheen tarkastelussa Palosen 'siirto pelissä' -terminologia on selkeä ja sovelluskelpoinen. Tekisi melkein mielen väittää, että se monesti tavoittaa poliittisten puhetilanteiden luonteen havainnollisemmin kuin Skinnerin oma käsitteistö (esim. puheakti, intentio, illokutionäärisyys jne.), joka nojaa enemmän jälkivittgensteinilaiseen kielifilosofiaan kuin poliittisten kamppailujen tai pelitilanteiden analyysiin.

Toisin kuin monet kommentaattorit, jotka keskittyvät esimerkiksi Skinnerin varhaisiin metodologisiin artikkeleihin, Palonen kiinnittää kiitettävästi huomiota Skinnerin tuotannossa esiin tuleviin uusiin teemoihin ja painotusten muutoksiin. Tämä koskee erityisesti teoksen loppuosan lukuja, joissa Skinneriä esitellään paitsi metodologina ja historioitsijana, myös aikalaisilleen merkittävänä politiikan teoreetikona. Viimeinen luku onkin kuvaavasti otsikoitu "Quentin Skinner as a Contemporary Thinker".

Teos ei kuitenkaan ole täysin ongelmaton. Vaikka Palonen selvästi noteeraa 1980-luvun puolivälistä lähtien esille tulleet uudet painotukset, olisi hän mielestäni voinut tarjota asiasta vielä yksityiskohtaisemman kuvauksen. 'Nuorelle' 1960-luvun lopun Skinnerille historiantutkimuksen käytännöllinen arvo liittyi sen kykyyn osoittaa vaihtoehtoja asiaintiloille, joita nykyhetkessä pidetään itsestäänselvyyksinä. Tämä huomio jäi kuitenkin lähinnä alustavaksi, vaille systemaattista kehittelyä. 'Myöhempi' Skinner on ikään kuin siirtynyt teoriasta käytäntöön ja ryhtynyt avoimesti nostamaan esiin historiantutkimukseen perustuvia vaihtoehtoisia ajattelumalleja. Esimerkiksi *Liberty Before Liberalism* -teoksessa (1998) hän esitteli varhaisen uuden ajan tasavaltalaisia tai 'uusroomalaisia' vapauskäsitteitä vaihtoehtoina nykyiselle 'liberalistiselle hegemonialle'. Olisi mielenkiintoista lukea nimenomaan kontekstualisoiva tulkinta siitä, miksi Skinner on viime aikoina suuntautunut entistä avoimemmin ajankohtaisen politiikan kommentointiin ja valinnut rehabilitointiryhtymänsä kohteeksi juuri uusroomalaisen vapauden käsitteen.

Kirjan 'internalistinen' lähestymistapa asettaa omat rajoitteensa. Se, että Palonen ei kirjoita reseptihistoriaa, tarkoittaa tässä tapauksessa myös sitä, että Skinnerin kirjoitusten vastaanottoa ja niiden osakseen saamia runsaita kritiikkejä ei käydä systemaattisesti läpi. Selvästi yksinkertaistavasta ja sisäiset eroavuudet huomiotta jättävästä tilanteenmäärittelystä on kyse esimerkiksi Palosen kuitatessa 1960-luvun behavioristisen, funktionalistisen, systeemiteoreettisen, marxilaisen ja 'rationalistisen' (lista Palosen) tutkimuksen yhteisellä määreellä "a great coalition searching for regularities, invariants, structures and similar entities in a 'scientific' study of politics" (s. 29). Myös teoksen avaava teesi 'skinneriläisestä vallankumouksesta' vaikuttaa hieman ylimoitettulta. Esimerkiksi Skinnerin cambridgeläinen historioitsijakollega Mark Goldie on tarkastellut Skinnerin tuotantoa jatkuvuuden näkökulmasta, osana brittiläisen historiantutkimuksen pitkää traditiota, jonka keskeisiä nimiä ovat olleet mm. 1800-luvulla vaikuttaneet J. N. Figgis ja F. W. Maitland (1994, s. 191–192).

Kun Palonen viittaa Skinnerin saamiin kritiikkeihin, ohittaa hän ne valitettavan usein kritiikkojen vääринymmärryk-

sinä tai naiivutena. Palosen teoriapolitiikka-konseption kannalta tämä lähestymistapa vaikuttaa hieman ongelmalliselta. Tutkimuksessa – tai ainakaan teoriapolitiikassa – ei kenelläkään ole muita suurempaa oikeutta tulla ymmärrettyksi *a priori* 'oikein' (mitä tämä sitten tarkoittaakaan), vaan tulkintojen painotukset ja tietoiset vääринymmärrykset sekä 'naiivius' voivat kuulua kilpailevien teoriapolitiikoiden strategiaan. Varhaisempien aatehistorioitsijoiden yksinkertaistava tai tyypologisoiva 'vääринymmärtäminen' kuului myös Skinnerin omaan strategiaan esimerkiksi hänen kuuluisassa "Meaning and Understanding in the History of Ideas" -artikkelissaan (1969).

Joskus Palosen tapa puhua Skinneristä (esim. "Skinner would never use such expressions", s. 129; "Berlin obviously is not enough of a historian for Skinner's taste", s. 125) antaa ikään kuin ymmärtää, että Palosella on sellaista Skinnerin ajattelun olemusta koskevaa tietoa, jonka turvin hän voi yksinkertaisesti ja varmasti osoittaa kritiikkojen kannat vääriksi. Näin voi tietysti periaatteessa ollakin, mutta kokonaisvaltaisen tai välittömän tiedon strategia ei sovi aina ongelmattomasti yhteen niiden vakuutusten kanssa, joiden mukaan kyseessä olisi Palosen oma hyvin persoonallinen, perspektivistinen ja profiloitu tulkinta.

Sen sijaan, että selittäisi Skinnerin siirtoja pelissä, Palonen toimiikin joskus kuin yrittääkseen osoittaa Skinnerin kantojen oikeellisuutta tai paremmuutta suhteessa kilpaileviin mielipiteisiin. Lähestymistapa johtaa ristiriitaiseen vaikutelmaan, sillä poliittisen pelitilanteen analyysi ja kantojen paremmuuden tutkiminen tuntuisivat olevan erillisiä tutkimustehtäviä. Vaikutelma on sama kuin jos parlamentaarisen politiikan tutkija ohittaisi opposition vastalauseet sen vuoksi, että oppositio on yksinkertaisesti väärässä tai kykenemätön ymmärtämään oikein hallituksen esityksiä.

Näyttääkin hieman siltä, että Palosen Skinner pelaa melko inkompetentteja aikalaissvastustajia vastaan (esim. Rawls, Habermas, Pettit). Katsomosta Skinnerille antavat taustatukea Nietzsche, Weber, Sartre, Arendt ja Koselleck, joiden kannustusta Palonen ohjailee. Hän esimerkiksi ihmettelee, miksi Skinner vaivautuu keskustelemaan vapauden käsitteestä Rawlsin, Berlinin tai Pettitin kanssa, kun tarjolla olisi sellaisiakin hahmoja kuin Weber ja Sartre (s. 130). Palonen tosin myöntää yrittäneensä ylittää henkilökohtaiset ennakkoluulonsa, mutta siitä huolimatta kirjaan sisällytetyt esittelyt esimerkiksi Rawlsista, Berlinistä ja Pettitistä jäävät varsin ohuiksi.

Välillä Palosen viittaaminen menneisiin teoreetikoihin saa muotoja, joille 'nuori' Skinner olisi ehkä heristänyt nyrkkiään. Palonen mm. pohtii Machiavellin mahdollista suhtautumista nykyisiin asevelvollisuusarmeijoihin ja aseistakieltäytyjiin (s. 107–108) ja väittää, että nyt haudasta noustessaan Max Weber todennäköisesti lukisi juuri Skinneriä (s. 173). Mieleen saattaa palata Skinnerin aikanaan kritisoi ma ajatus ylihistoriallisista suurmiesteoreetikoista, joilta jälkipolvien on opittava ja jotka keskustelevat toistensa kanssa vuosisatojen yli.

Palosen tutkimus Skinneristä epäilemättä edistää metodologisesti korkeatasoisen poliittisen historiantutkimuksen tavoitteita. Lisäksi se avaa uusia näkökulmia politiikan ilmiön ymmärtämiseen sekä nykyhetkessä että historiallisiin

sa aineistoissa. Nämä ovat erittäin kannatettavia asioita. Mutta sen lisäksi – ja tämä on todettava hieman epäroiden – Palosen tapa viitata muihin ajattelijoihin ja tutkijoihin tuntuu välillä luovan kuvaa maailmasta, jossa koko 1900-lukuun on sisältynyt vain harvoja sellaisia henkilöitä, joiden kanssa politiikasta ja sen tutkimuksesta on ylipäänsä syytä puhua. Kun Palosen usein käyttämän Weber-sitaatin mukaan jokainen on vähintään tilapäispoliitikko, niin tuntuu erikoiselta, että politiikan ’asiantuntijuus’ olisi rajautunut näin kapeaan joukkoon.

Välillä Palosen tulkinnassa näkyvät paitsi hänen omat merkiajattelijansa, myös hänen ohjelmalliset mielipiteensä. Tämä tuntuu hieman päälle liimatulta esimerkiksi silloin, kun hän näkee Skinnerissä itselleen tunnusomaista ’yhteiskunnan’, järjestyksen, avioliiton yms. vastaisuutta (esim. s. 131, 171). Toisin sanoen, ainakin tämän lukijan silmissä analyysin selkeys hieman kärsii niissä kohdissa, joissa tutkijan oma tutkimuspoliittinen intressi nousee selvästi pintaan. Kokonaan toinen asia on, että myös viimeksi mainitusta lukisi mielellään enemmän. Palonen voisikin taas jossain yhteydessä koota yhteen omat subversiiviset ja ’yhteiskunnanvastaiset’ teesinsä, argumentoida niiden puolesta ja perustella samassa yhteydessä näkemyksensä siitä, millaista roolia menneet ajattelijat (Nietzsche, Weber, jne.) näyttelevät tällaisessa ohjelmassa. Tekstille riittäisi varmasti halukkaita lukijoita ja kommentaattoreita.

Kari Palosen kattava tutkimus Quentin Skinneristä muodostunee lähivuosina merkittäväksi viittauspisteeksi siinä ajankohtaisessa kansainvälisessä keskustelussa, joka käsittelee Skinnerin tuotantoa sekä historian ja politiikan tutkimuksen menetelmiä yleisemmin.

LÄHTEET

- Goldie, Mark. 1994. J. N. Figgis and the history of political thought in Cambridge. Teoksessa Richard Mason (toim.), *Cambridge Minds*. Cambridge University Press, 177–192.
- Laslett, Peter. 1960. Foreword, Introduction. Teoksessa John Locke, *Two Treatises of Government*, toim. Peter Laslett. Cambridge University Press, vii–154.
- Wootton, David. 2003. The hard look back. *Times Literary Supplement*, 14. maaliskuuta.

PETRI KOIKKALAINEN